

vergadering **C36 – OND5**

zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 8 november 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Ulla Werbrouck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de Gentse doctoraatsstudie in het kader van het Europees project ter preventie van overgewicht - 132 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het snel toenemend aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs - 147 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oververtegenwoordiging van leerlingen van vreemde origine in het bijzonder secundair onderwijs - 152 (2012-2013)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het verplicht maken van bedrijfsstages voor alle jongeren in het middelbaar onderwijs - 140 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel om bedrijfsstages voor jongeren en leerkrachten in te voeren - 161 (2012-2013)	11
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de financiële opvoeding van de burger - 172 (2012-2013)	15
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aantal plaatsen bij brugtrajecten - 116 (2012-2013)	19
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpassingen van een aantal modulaire opleidingenstructuren - 185 (2012-2013)	21

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Ulla Werbrouck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de resultaten van de Gentse doctoraatsstudie in het kader van het Europees project ter preventie van overgewicht - 132 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Voorzitter, minister, collega's, in België is volgens onderzoek één op de vijf kinderen te dik. De helft daarvan lijdt ook aan obesitas. In Vlaanderen komt dat neer op ongeveer 150.000 kinderen en jongeren. Dat zijn hoge cijfers. Meestal worden een ongezonde voeding en weinig beweging naar voren geschoven als meest relevante oorzaken van dit toenemende fenomeen.

Volgens recent onderzoek van de UGent moet ook het zitgedrag daaraan worden toegevoegd, en dan komen we op het niveau van de school. Volgens dat onderzoek zitten meisjes tussen 10 en 12 jaar dagelijks 8,5 uur en jongens gemiddeld 8 uur. Kinderen zitten op de schoolbanken, voor de tv en voor de computer, om te lezen en te telefoneren, en in de auto als ze naar school worden gebracht.

Volgens de onderzoekster van het UGent is het zitgedrag dan ook even belangrijk voor een gezond gewicht als voeding en beweging. Jongeren kunnen niet meer op straat spelen omdat ze opgezadeld zitten met veel schoolwerk, soms zelfs te veel. In de straat kunnen ze niet meer spelen omdat er dan al snel wordt gesproken over overlast, en waar ze toch kunnen spelen, is de omgeving soms onveilig door het verkeer of ongepaste avances.

Volgens onze fractie is het broodnodig dat we aandacht besteden aan deze problematiek. Dat volwassenen te weinig bewegen is de verantwoordelijkheid van henzelf. Maar kinderen en jongeren hebben nood aan bepaalde impulsen, ze hebben nood aan goede voorbeelden en rolmodellen, want zoals we weten, zijn ze op jonge leeftijd nog niet in staat om rationele, weloverwogen keuzes te maken. Ook de overheid heeft, zonder al te betuttelend te zijn, in deze zaak een rol te spelen. In dat rolmodel past ook de school.

In een reactie in De Standaard werden al een aantal suggesties gedaan. Zo zouden leerkrachten in het onderwijs tussen de lessen in bewegingstussendoortjes kunnen houden.

Minister, hoe evalueert u als Vlaams minister van Jeugd en Onderwijs de bevindingen van de Gentse doctoraatsstudie ter preventie van overgewicht? Zult u op basis van de recente bevindingen van de doctoraatsstudie extra maatregelen nemen om het zitgedrag van jongeren aan te pakken? Kunt u dit toelichten? In welke mate pleegt u overleg over de problematiek van het zitgedrag, het groter geheel van zwaarlijvigheid en de dalende basisconditie van jongeren, met minister Vandeuren van Welzijn en Volksgezondheid?

Natuurlijk werkt een samenspel van factoren, zoals ongezonde voeding en drank, te weinig beweging, het toenemende fenomeen van overgewicht bij jongeren in de hand. Voor jongeren spelen zowel de thuis- als de schoolomgeving een heel belangrijke rol in de ontwikkeling van een bepaalde levensstijl. Bent u er daarom, net als ik, van overtuigd dat er in het onderwijs bepaalde slimme impulsen kunnen worden gegeven aan jongeren om hun levensstijl te beïnvloeden? Bent u ervan overtuigd dat er meer initiatieven moeten worden genomen om kinderen en jongeren in hun schooltijd meer te laten bewegen en vooral meer bewust te maken van een gezonde voeding? In hoeverre kunt u hier als minister van Jeugd en Onderwijs impulsen aan geven?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: De problematiek van overgewicht, specifiek bij jongeren, is natuurlijk niet nieuw. Het bestaat al enkele jaren, en helaas neemt het jaar na jaar toe.

Minister, waar ligt de grens van de verantwoordelijkheid en de plicht tot inspanning van het onderwijs? Bewustmaken is goed, themaweken op school zijn goed, projectmatig werken aan dat probleem is goed, geen frisdrank op school verkopen is goed, geen snoepjes uitdelen op verjaardagen is goed, maar als u nu ook actief het stilzitten op school bestrijdt, vraag ik me af waar het zal stoppen.

Vroeger zaten de kinderen zes van de zeven dagen op school en bestond dat probleem helemaal niet. We mogen niet altijd naar de school wijzen om die problematiek aan te pakken. Die toename van het probleem gaat mee in de stijgende lijn van het aantal uren dat thuis wordt gespendeerd aan tv-kijken, gamen, chatten enzovoort. Kinderen spelen weinig op straat, maar ook in buurten waar dat veilig kan, ziet men nog heel weinig kinderen op straat spelen.

Dit probleem bestaat al langer dan vandaag. In het verleden hebben Welzijn en Onderwijs al tal van programma's op poten gezet. Is de impact daarvan al eens gemeten? Wat was het effect?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, vanzelfsprekend is gezondheidsopvoeding belangrijk. Ik denk dan zowel aan leefgewoonten als aan eetgewoonten en drinkgewoonten. Daar moeten we in onze samenleving aandacht voor hebben, dat is nogal duidelijk. Ik zou me er echter voor hoeden dat de minister van Onderwijs regeltjes zou voorschrijven waaraan de scholen moeten voldoen om hierop in te spelen. Ik denk dat we de vrijheid van onderwijs moeten respecteren. Bovendien is er op dit moment in heel wat programma's reeds aandacht voor. Op bepaalde momenten mag er misschien extra aandacht voor worden gevraagd, daar heb ik geen enkel probleem mee, maar alles met het nodige evenwicht. Uiteraard gaat het over een gedeelde verantwoordelijkheid en ligt het zwaartepunt bij de ouders, niet bij de scholen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, minister, ik denk dat we het er met zijn allen over eens kunnen zijn dat de hoofdverantwoordelijkheid bij de ouders ligt. De ouders zijn verantwoordelijk voor hun kinderen, het zijn uiteindelijk hun kinderen en zij moeten hun kinderen opvoeden. Dat neemt niet weg dat we er in onze samenleving als overheid voor gekozen hebben om heel wat middelen te investeren in een socialisatiesysteem. Het onderwijs is immers een middel om waarden en normen van een samenleving over te dragen en om kennis, attitudes en vaardigheden bij te brengen.

Mevrouw Werbrouck, ik vind uw vraag dan ook meer dan relevant. Het is voor jongeren belangrijk om te weten hoe ze opgroeien, wat gezond is en wat minder gezond is. Dat is ook de reden waarom wij er in ons onderwijs op dit moment al heel wat aandacht aan besteden. Er zijn niet alleen de eindtermen en ontwikkelingsdoelen, waarvan gezondheidsthema's en het werken aan een goed bewegingsbeleid een onderdeel zijn, er is ook al heel wat sensibilisatie ten aanzien van de scholen gebeurd en er is al heel wat ondersteuningsmateriaal voorhanden.

Maar het klopt dat we samen met u en de Gentse doctoraalstudie moeten vaststellen dat er toch nog een probleem is – want in dezen mogen we echt wel van een probleem spreken – inzake de gezondheid van mensen. Heel vaak heeft het te maken met ongezonde eetgewoontes in combinatie met te weinig bewegen. Op dat vlak heeft het onderwijs een rol te spelen, maar ik ben het er ook mee eens dat het onderwijs dit niet als enige zal oplossen. Het is een taak van de ouders, het onderwijs, de samenleving en de media. Het betreft algemene inzichten. Erop wijzen dat het belangrijk is om te bewegen, is een werk dat we met zijn allen zullen moeten uitvoeren.

Ik herhaal dat er al heel wat materiaal voorhanden is om scholen te ondersteunen in de opdracht die ze hebben om kinderen en jongeren voldoende te laten bewegen. De heer De Meyer heeft ook gelijk dat er onderwijsvrijheid is. U hebt trouwens niet gevraagd, mevrouw Werbrouck, dat ik zou beslissen om de kindjes tussen de lessen vier minuutjes 'hip hip hoep

hoera' te doen springen. Men heeft me hier al eens gevraagd om de hoeveelheid mayonaise in een broodje voor de lunch te bepalen, en ook dat wilde ik niet doen. Ik zal nu dus ook geen bewegingsoefeningetjes tussen de lessen opleggen. Ik heb die ambitie helemaal niet, maar dat vraagt u mij ook niet. *(Opmerkingen van mevrouw Ulla Werbrouck)*

Ik wil alleen maar het voorbeeld van een uiterste maatregel geven. In vragen wordt immers soms om het uiterste gevraagd, het is een beetje de ziekte van onze tijd. U weet dat en deze opmerking heeft niets met u te maken. Het is een trend om alles zwart-wit te stellen en dan is er een lekker conflict, maar wordt er uiteindelijk niets opgelost.

We doen dus al heel wat. Ik zou een hele reeks maatregelen kunnen opsommen, laat mij er een aantal noemen. U weet dat we met de Stichting Vlaamse Schoolsport (SVS) een overeenkomst gesloten hebben waarin heel wat acties werden opgenomen. Ik denk daarbij aan de Sport na School, waarmee kinderen en jongeren op een laagdrempelige manier op woensdagnamiddagen kunnen deelnemen aan sportactiviteiten. Er is ook de methodiek van de Fitte Scholen die de SVS verder moet verspreiden. Er is de actie Tien voor Schoolsport, waarbij we samen met de scholen jongeren aansporen om te voet of met de fiets naar school te gaan, want daar begint het al. Heel vaak willen ouders per se de kinderen met de auto naar school brengen. De kinderen zouden beter te voet of met de fiets gaan, dan krijgen ze al een voldoende dosis beweging. Ook het stimuleren van het gebruik van bewegingstussendoortjes – dat is een heel mooi woord – op scholen, werd in de afspraak met de SVS opgenomen. Het is trouwens een van de voorgestelde maatregelen uit de doctoraalstudie.

Er zijn natuurlijk ook de lessen lichamelijke opvoeding. U weet dat het een van de redenen was om in 2003 het aantal lestijden lichamelijke opvoeding in het kleuteronderwijs op te trekken. We willen er immers op een heel jonge leeftijd mee beginnen, want vroeg geleerd, is oud gedaan.

Het is niet Onderwijs alleen dat maatregelen neemt, ook andere collega's van me in de Vlaamse Regering werken hieraan. Zo wordt er bijvoorbeeld via de Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde aan gewerkt door mijn collega van Mobiliteit. Ik denk ook aan wat mijn collega voor Volksgezondheid doet in het kader van het Vlaams Actieplan voor Voeding en Beweging. Dat actieplan bestaat, we hebben daar samen aan gewerkt, we zitten trouwens ook in de werkgroepen ervan. De belangrijkste doelstelling van het actieplan is om het zitgedrag en de dalende conditie van kinderen en jongeren aan te pakken. Zowel mijn kabinet als mijn administratie is lid van de stuurgroep. In 2010 hebben we al beslist om de pedagogische begeleiders en de centra voor leerlingenbegeleiding extra op te leiden om de scholen te kunnen ondersteunen in het werken aan een voedings- en bewegingsbeleid. We hebben overigens ook nog plannen om in 2013 het stimuleren van evenwichtig eten in de scholen verder te intensifiëren.

Scholen kunnen inderdaad slimme impulsen geven. Ze moeten dat eigenlijk ook doen. De heer De Meyer heeft gelijk dat er al heel wat scholen zijn die dat doen, dat blijkt ook uit de gegevens die ons door de SVS worden gegeven. Ook het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie bezorgt ons gegevens en we merken toch dat heel wat scholen hiermee bezig zijn.

Als minister van Jeugd – dat is wel een bevoegdheid van een andere commissie, maar ik wil het hier ook even vermelden – probeer ik nu om de buitenspeeldag uit te breiden naar meer dan één zender. Er is ook het hele beleid om ruimte te geven aan jongeren, dat staat heel duidelijk in de beleidsnota Jeugd. We willen niet alleen de mentale ruimte geven, de mogelijkheden, maar ook de fysieke ruimte. Denkt u ook aan alles wat we hebben gedaan inzake geluid, aan die ongelukkige mensen die het geluk van jonge kinderen niet kunnen verdragen. We zijn daar ook mee bezig.

Ik meen dat het belangrijk is dat iedereen zijn verantwoordelijkheid opneemt, de ouders in de eerste plaats, maar de scholen ook. We moeten dat doen, maar het kan perfect geïntegreerd

worden in wat al bestaat, zonder bijkomend werk. Ook de media zijn belangrijk om via populaire televisieprogramma's mensen te laten bewegen en aan sport te laten doen. Ik denk dat we allemaal de impact van dat soort programma's onderschatten. Daar is een belangrijke rol weggelegd. We moeten blijven sensibiliseren en zelf het goede voorbeeld geven. Misschien moeten we afspreken – maar dat is een grapje – dat degenen die erover praten zelf ook het voorbeeld geven en zelf bewegen.

De voorzitter: Mevrouw Werbrouck heeft het woord.

Mevrouw Ulla Werbrouck: Ik dank u voor uw antwoord, minister.

We moeten er inderdaad op vele domeinen aan werken. Niet alleen in Onderwijs en Welzijn maar op alle vlakken moeten we er veel aandacht aan besteden. Dat gebeurt al maar we kunnen niet ontkennen dat de probleemgevallen toenemen. We moeten op alle mogelijke manieren proberen om dat te stoppen. Dat moet deels op school gebeuren, deels door de ouders. Zij spelen natuurlijk een grote rol in de opvoeding maar om ouder te zijn moet men geen diploma hebben. Hoe we het ook draaien of keren, wat de ouders ook zijn, dat straalt af op de rest van de familie.

We moeten een stimulans geven aan die ouders die het nodig hebben om hun kinderen te laten bewegen. Als kinderen het thuis niet zien, moeten we een positieve impuls geven. Dat was mijn vraag aan u: geef een stimulans aan die kwetsbare jongeren die te veel zitten. Het is gemakkelijk om de school of de ouders met de vinger te wijzen. Iedereen heeft schuld, ook de media, zoals u zei, minister. We moeten via de school proberen om de gewoonten en de leefcultuur, misschien niet bij te sturen, maar toch de jongeren op een ludieke manier proberen te motiveren tot beweging.

Kinderen en jongeren moeten heel veel bewegen. Mij zou het niet storen als er meer aan sport werd gedaan op school. We hebben dat debat al vaker gevoerd. Een uurtje meer sport, of zelfs een uur per dag zou voor mij wel kunnen. Er is al veel aan gedaan, ik ga dat debat niet heropenen.

Wij geloven in de bredeschoolwerking. U kent dat wel, de brede school doet een sportaanbod. *(Gelach)*

Dat levert goede resultaten op. We betreuren de sanering van enkele jaren geleden. De werking van de brede school kwam daardoor onder druk te staan. We durven dan ook pleiten om dat opnieuw uit te breiden. Het biedt de jongeren kans om op een betaalbare manier toch te sporten met een groep vrienden. Bovendien kunnen we met een dergelijke werking de kwetsbare kinderen opnieuw bereiken en hen meer laten bewegen dan enkel die twee uur op school. Ik hoop dat u vanuit Onderwijs en/of Jeugd een positieve stimulans kunt geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Celis treedt als waarnemend voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het snel toenemend aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs
- 147 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oververtegenwoordiging van leerlingen van vreemde origine in het bijzonder secundair onderwijs
- 152 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Jaar na jaar blijkt de groep van leerlingen die in het buitengewoon onderwijs les volgt, toe te nemen. In het buitengewoon lager onderwijs steeg het aantal leerlingen van 26.753 in 2005-2006 naar 28.225 in 2010-2011. In het buitengewoon secundair onderwijs steeg het aantal leerlingen van 17.801 in 2005-2006 naar 19.487 in 2010-2011. Deze stijgingspercentages overtreffen ruimschoots de evolutie van het totaal aantal leerlingen. Het relatief aandeel van leerlingen in het buitengewoon onderwijs wordt dus steeds groter.

De stijging neemt spectaculaire vormen aan wanneer men de evolutie van het aantal leerlingen in bepaalde types van het buitengewoon onderwijs bekijkt. In type 3 van het buitengewoon lager onderwijs is het aantal leerlingen met 79 procent toegenomen, van 1300 naar 2300 leerlingen. Dit is echt spectaculair. Volgens de kinderrechtencommissaris, de heer Bruno Van Obbergen, zitten achter deze stijgingspercentages selectiemechanismen die met het eigenlijke doel van het buitengewoon onderwijs niets te maken hebben. Type 1 dat normaal bedoeld is voor leerlingen met een lichte mentale handicap, dient meer en meer als een opvangrichting voor kansarme kinderen. Dit is niet de bedoeling. Kinderen die bijvoorbeeld in november of december geboren worden, hebben drie kwart meer kans om in het buitengewoon onderwijs te belanden. Op die leeftijd is de datum van geboorte relatief gezien nog altijd zeer belangrijk. Dit wijst op een oneigenlijk mechanisme: de kinderen worden naar het buitengewoon onderwijs doorverwezen omwille van de leerachterstand, die verband houdt met hun relatief jonge leeftijd.

Minister, deze evoluties en de commentaren hierop van de kinderrechtencommissaris nopen mij tot een aantal vragen aan u. Kunt u deze evolutie van de stijgende populatie van het buitengewoon onderwijs bevestigen? Deelt u de analyse van de heer Van Obbergen dat oneigenlijke selectiecriteria de doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs bepalen? Vindt u het verantwoord dat de leerlingenpopulatie in het buitengewoon onderwijs blijft stijgen, en daarmee ook het hoge kostenplaatje van dit onderwijs? De gemiddelde kost van een leerling in het buitengewoon onderwijs is immers vele malen hoger dan in het regulier onderwijs. In het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind wordt echter juist meer inclusief onderwijs bepleit.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik ben blij dat we dezelfde bezorgdheid delen als collega Bouckaert. Af en toe is er toch wel eensgezindheid, en van daaruit komen waarschijnlijk toch wel dezelfde vragen in dezelfde tendens.

Minister, het aantal leerlingen in het bijzonder onderwijs kent jaar na jaar een stijging. De laatste tien jaar is het aantal kinderen dat les volgt in het type 3, het bijzonder lager onderwijs, toegenomen met 79 procent. In het secundair onderwijs gaat het om een stijging van 101 procent. Die cijfers zijn weinig verrassend. In de commissie hebben we het al verschillende keren gehad over het toenemend aantal diagnoses van leerstoornissen.

In mijn vraag wil ik het specifiek hebben over het profiel van de leerlingen die doorverwezen worden. Kinderen met een leerachterstand die te verklaren valt door hun sociaal-economische achtergrond of talenkennis komen al te gemakkelijk terecht in het bijzonder onderwijs. Ze worden geacht niet te passen in een reguliere school, maar eerder in het bijzonder onderwijs. De kinderrechtencommissaris noemt dat een zorgwekkende evolutie. Hij stelt zich vragen bij het profiel van de leerlingen die er les volgen en het gemak waarmee ze worden doorgestuurd. Als voorbeeld haalt hij type 1 van het bijzonder onderwijs aan: de doelgroep is licht mentaal gehandicapte kinderen, maar het gros van de klassen bestaat uit kansarme kinderen. Dat wijst erop dat binnen het onderwijs heel veel mechanismen bestaan die kinderen uitsluiten, terwijl onderwijs juist kinderen kansen moet bieden en verschillen moet wegwerken.

In het secundair onderwijs is de oververtegenwoordiging van leerlingen met een andere herkomst het meest opvallend. In een gewone secundaire school in Vlaanderen heeft

gemiddeld 5,78 procent van de leerlingen een vreemde herkomst. In het buitengewoon middelbaar onderwijs maken de leerlingen met vreemde herkomst meer dan 9 procent uit van de schoolbevolking. De cijfers zijn terug te vinden in het Statistisch Jaarboek van het Vlaams onderwijs, schooljaar 2010-2011.

Minister, hoe denkt u te kunnen verhinderen dat de doorverwijzing naar bepaalde types van het buitengewoon onderwijs hoog correleert met de sociale achtergrond van de kinderen, vooral omdat we weten dat het samen plaatsen van zwak presterende kinderen contraproductief is? Welke maatregelen gaat u nemen om het probleem structureel aan te pakken? Bent u van mening dat er gesleuteld moet worden aan de doorverwijzingsprocedure?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik wil me graag aansluiten specifiek op de derde vraag van collega Bouckaert. Die inclusie is momenteel politiek het correcte antwoord, maar onderwijskundig niet het passende antwoord op de geschetste problematiek. Inclusie kan pas werken als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan, en alleen als het verschil tussen de standaardgroep en die inclusieleerlingen niet te groot is: de inclusieleerlingen moeten intrinsiek wel degelijk over die capaciteiten beschikken om het niveau van de standaardgroep te kunnen bereiken. Voorwaarde is wel dat de inclusiegroep zelf niet te groot mag zijn ten opzichte van de standaardgroep waarin zij dat inclusieonderwijs volgen. Verder, en zeker niet onbelangrijk, is dat de goedgeleide inclusie enorm veel organisatie vraagt, en toch wel een overbelasting is op de normale differentiatie die in de klassen gebeurt.

De populatiespreiding per klas is nu al erg groot, eigenlijk te groot voor de huidige structuren in het onderwijs, en ik denk dat de grote instroom in het bijzonder onderwijs eigenlijk meer duidt op problemen met die structuur, en problemen met de zwakte van die populatie. Dat heeft volgens mij in mindere mate te maken met – tussen aanhalingstekens – misplaatste doorverwijzing naar dat bijzonder onderwijs.

Het is perfect mogelijk dat de omgekeerde beweging gebeurt, van het bijzonder onderwijs terug naar het reguliere onderwijs. Ik heb zelf ooit in het eerste leerjaar een tweeling met Allerheiligen doorverwezen naar het bijzonder onderwijs. In het tweede leerjaar zijn ze weer gestart in het reguliere onderwijs. Zijn daar cijfers van bekend?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Het probleem dat wordt geschetst, komt hier geregeld terug in de commissie. In 1995 was het mijn eerste vraag om uitleg aan toenmalig minister van Onderwijs Luc Van den Bossche. Het bestaat dus al heel lang. Er is ook al heel lang gewerkt aan oplossingen, maar het is een zodanig gevoelig onderwerp dat men er moeilijk uit geraakt. Dat bewijst ook het voorontwerp van decreet over leerzorg dat er op een bepaald moment is geweest. Dat is dan niet kunnen doorgaan. Nadien heeft de minister dringende maatregelen aangekondigd. Het is echt belangrijk om aan fundamentele veranderingen te werken in deze zaak.

Minister, is leerzorg nu definitief van de baan? Ik wilde dit vragen tijdens de bespreking van de beleidsbrief, maar ik vind daarover niet veel terug. Misschien komt het nog terug als we het bespreken in de commissie. Omdat het vandaag aan bod komt, wil ik deze vraag toch stellen. Is het decreet Leerzorg, zoals het is aangekondigd, definitief van de baan? Komt er niets meer van? Gaan we ons beperken tot die dringende maatregelen? Blijven die dringende maatregelen in een decreet dat er komt in december, zoals werd gezegd?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, hebt u cijfers bij over de re-integratie in het regulier onderwijs? Kan daaraan worden gewerkt? Het feit dat leerlingen naar het bijzonder onderwijs gaan en daarvoor extra ondersteuning krijgen die ze misschien nodig hebben en hen kan versterken, hoeft op zich niet negatief te zijn, op voorwaarde dat het geen eindigend traject is.

Minister, kunt u daarvoor aandacht hebben in het decreet Leerzorg of het decreet met de dringende maatregelen? Kunt u daar mechanismen inbouwen die dat bewerkstelligen?

Mevrouw Vera Celis: Dit onderwerp is hier inderdaad al vaker besproken. We hebben een zeer goed buitengewoon onderwijs, dat bijzonder goed is omkaderd. Daarom is het natuurlijk ook buitengewoon onderwijs. Het probleem is altijd weer hetzelfde: hoe krijgen we daar de juiste kinderen in?

We zitten met een overdiagnostisering van leerlingen. Er zijn types die worden gebruikt om bepaalde kinderen in te stoppen die daar eigenlijk niet moeten zitten. Hoe kunnen we een systeem op poten zetten dat de juiste weg aangeeft om de kinderen die de extra zorg en omkadering nodig hebben, in het buitengewoon onderwijs te krijgen? Indien dat niet optimaal is en die kinderen komen in het regulier onderwijs terecht, dan is de draagkracht van de school dikwijls een factor die meespeelt om die opvang te kunnen garanderen. Die draagkracht zou toch ook in dit verhaal moeten worden opgenomen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik kan inderdaad bevestigen dat het aantal leerlingen zowel in het buitengewoon basisonderwijs als in het buitengewoon secundair onderwijs schooljaar na schooljaar toeneemt.

Wetenschappelijk onderzoek bevestigt inderdaad dat allochtone kinderen, kinderen met een taalachterstand en kinderen uit zwakkere sociaal-economische milieus vaker worden doorverwezen naar het buitengewoon onderwijs. Uit onderzoek blijkt dat één op vier kansarme leerlingen op lagereschoolleeftijd buitengewoon onderwijs volgt, terwijl dat maar 5 procent is als we de hele bevolking bekijken. Vooral de types 1, 3 en 8 fungeren als opvangnet voor leerlingen uit lagere sociale milieus.

Ook voor leerlingen van allochtone herkomst – dat woord wil ik eigenlijk niet meer gebruiken, dus voor kinderen van nieuwe Belgen – zijn er duidelijke aanwijzingen dat ze oververtegenwoordigd zijn in het buitengewoon onderwijs. In 2004 bevroeg het departement Onderwijs en Vorming een steekproef van scholen voor buitengewoon onderwijs over de mate waarin hun leerlingen scoren op een of meerdere gelijkheidsindicatoren die worden gehanteerd. Het blijkt dat het om heel hoge cijfers gaat.

Het is heel belangrijk dat we hier iets aan doen. We praten er inderdaad al een hele tijd over. Het brede leezorgkader stond in het regeerakkoord. We moesten uitzoeken of we daar een draagvlak voor konden vinden en we hebben vastgesteld dat dat niet zo was. Dan hebben we geopteerd voor dringende of andere maatregelen. Daaraan zijn we volop aan het werken. We zijn dat niet vergeten. Het dossier heeft weliswaar wat vertraging opgelopen door interferentie met andere dossiers, die ook heel belangrijk zijn, onder andere het tbs-dossier (terbeschikkingstelling). We willen dat de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet met een aantal belangrijke maatregelen in over leezorg, goedkeurt in tweede lezing.

We werken daaraan. Ik ben het dus niet vergeten. Ik vind dat dat moet gebeuren. Als het is beslist, zal ik met veel plezier de inhoud komen toelichten in deze commissie. Ik wil niet aan windowdressing doen. Er zullen dus maatregelen in staan die effectief zijn voor het probleem dat we hier vandaag hebben besproken.

Ik heb de cijfers over de omgekeerde beweging niet bij, maar die is nagenoeg onbestaande. Het zijn uitzonderingen. Het kan wel en het gebeurt af en toe. *(Opmerkingen van mevrouw Marleen Vanderpoorten)*

Type 8? Niet zeer veel meer. Het is juist een van de maatregelen die we op dit moment aan het bespreken zijn. Het zou moeten in type 8. Een van de vaststellingen die we hebben gedaan, is dat er zelfs voor type 8 te veel kinderen in het buitengewoon onderwijs blijven. Een maatregel die we nu bespreken, is ervoor te zorgen dat kinderen die type 8 volgen, geen automatisme wordt, maar een tijdelijk gegeven. Dat is een maatregel in het pakket. Nu heb ik

al een maatregel vermeld, hoewel ik dat niet van plan was. Over een paar weken meer hierover.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, uw antwoord laat ons nog wat op onze honger zitten. In mijn vraag en die van mevrouw Pehlivan en in de opmerkingen van de kinderrechtencommissaris wordt er gewezen op iets dat misloopt, namelijk een soort misplaatst gebruik van het buitengewoon onderwijs. Er zijn problemen met kansarme kinderen, maar het buitengewoon onderwijs dient daar niet voor. Er is geen type in het buitengewoon onderwijs voor kansarmen of voor allochtonen. Dat klopt dus niet.

Minister, u zegt dat daartegen zal worden opgetreden in het ontwerp van decreet, maar u zegt niet hoe dat zal gebeuren. Daarmee blijven we toch een beetje op onze honger zitten.

Mevrouw Martens had het over politiek correct, met gezond verstand omgaan met het inclusief onderwijs. We moeten daarnaar streven. We moeten heel ons leven omgaan met gehandicapten, met mindervaliden, dat is een vast gegeven in de samenleving. Het is dan ook zeer goed dat kinderen dat zoveel mogelijk in de klas beleven. Daarom moet er een vermoeden zijn van inclusiviteit. We moeten dat zoveel mogelijk nastreven. Het is trouwens een verbintenis die Vlaanderen is aangegaan ten opzichte van de VN. Maar het moet natuurlijk realistisch blijven en de werking van het onderwijs en de draagkracht van de school niet ondermijnen. Daar moeten we heel pragmatisch nagaan wat wel of niet mogelijk is.

We mogen niet toegeven aan lobbywerking dat het buitengewoon onderwijs zich als een belangengroep gaat opstellen, zoveel mogelijk cliënten wil hebben en in functie daarvan zich tegen het inclusief onderwijs zou verzetten.

Minister, we zijn benieuwd naar de voorstellen die u zult doen in het ontwerp van decreet Leerzorg. Ik hoop dat u de bezorgdheid die in deze commissie tot uiting komt, zult meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, u bevestigt de stijging, u geeft dus toe dat er echt wel een probleem is. Het is een probleem dat al jarenlang suddert. Ik kan getuigen dat het al dertig jaar bestaat. In 1980, toen ik begon in het lager onderwijs, gaf ik les in concentratiescholen in Gent. Toen zaten daar alleen Turkse kinderen, nu is er een concentratie van alle andere origines. Het was heel gemakkelijk, bij taalachterstand werd 'hop' doorverwezen naar het bijzonder onderwijs. De ouders staan daar machteloos tegenover en van een terugkeer is zelden sprake. Ik heb toevallig enkele weken geleden een moeder ontmoet die daar heel veel voor heeft gedaan en die er wel in geslaagd is om haar dochter na twee jaar in het bijzonder onderwijs van het type 1, terug in het reguliere lager onderwijs te krijgen, maar dat is heel uitzonderlijk.

Het gebeurt al dertig jaar en de cijfers stijgen. U hebt het over 25 procent. Dat is één vierde! We moeten ons echt vragen beginnen te stellen. Het gaat over 25 procent waar het eigenlijk 5 procent zou moeten zijn, 20 procent zit daar dus niet op zijn plaats! Ik stel me dan ook vragen over alle andere maatregelen die we nemen in het lager onderwijs om de achterstand van kinderen weg te werken en over de middelen die geven aan scholen, GOK-middelen. We leggen toch wel een heel grote hypotheek op de toekomst van die kinderen.

Door het stellen van mijn vraag heb ik ook uiting gegeven aan de bezorgdheid van collega's. Ik meen dat we als commissieleden de bezorgdheid delen, want het kan niet dat kinderen die niet in het buitengewoon onderwijs thuishoren, daar zitten. Dat kan niet. Hopelijk zal wat u nu vooropstelt, een antwoord bieden en kan de ongerustheid bij ons voor een stuk worden weggenomen. Het is duidelijk dat we op een andere wijze naar ons onderwijs zullen moeten kijken en dat we de diversiteit binnen het onderwijs voorop moeten stellen.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Ik hoor mevrouw Pehlivan in haar repliek zeggen dat er al te gemakkelijk wordt doorverwezen naar het bijzonder onderwijs. Ze haalt aan dat er bij taalachterstand ‘hup’ wordt doorverwezen naar het bijzonder onderwijs.

Ik hoop dan ook, mevrouw Pehlivan, dat als wij hier nog eens een voorstel indienen met betrekking tot de taalbadklassen, u dat mee zult goedkeuren. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik wil hier gerust op antwoorden. We laten dit aan de minister over. Wij zijn niet voor taalbadklassen. Ik pleit eerder voor diversiteit binnen in de klassen. Diversiteit moet als een opportuniteit worden beschouwd, niet als een negatief aspect.

Mevrouw Katleen Martens: Gaat u maar eens een jaar lesgeven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het verplicht maken van bedrijfsstages voor alle jongeren in het middelbaar onderwijs
- 140 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel om bedrijfsstages voor jongeren en leerkrachten in te voeren
- 161 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, minister, u hebt vast ook kennisgenomen van het onderzoek dat het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen (NSZ) heeft uitgevoerd bij 635 kleine of middelgrote ondernemingen waaruit blijkt dat afgestudeerde jongeren vaak geen realistische kijk hebben op hun taakomschrijving, het te verwachten inkomen en de extralegale voordelen. Maar liefst 68 procent van de kmo's geeft aan dat jongeren de jobinhoud verkeerd inschatten. Een meerderheid van de zaakvoerders zegt dat de jongeren geen realistische kijk hebben op hun beginsalaris. Het zou om 58 procent gaan. Om die redenen wil het NSZ alle jongeren in het middelbaar onderwijs gedurende één maand verplicht een bedrijfsstage laten volgen. Dat zou volgens die organisatie ook moeten gelden voor leerkrachten.

U weet, minister, dat eerder ook al andere actoren uit het middenveld en uit de onderwijswereld pleitten voor het stimuleren van leerlingenstages: het Vlaams Netwerk van Ondernemingen (Voka), de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), Agoria, de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) en de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Ik stel deze vraag niet omdat dit nu eventjes wordt aangekaart door het NSZ, maar ook en vooral omdat we weten dat dit een kwaal is of een disfunctie binnen het bestaande onderwijs.

De stemmen om leerlingenstages voor jongeren in het secundair onderwijs minder vrijblijvend te maken, klinken dan ook steeds luider. U hebt dit altijd gekoppeld aan de hervorming van het secundair onderwijs, maar aangezien we niet weten hoe en wanneer we zullen landen, is het de vraag of we geen maatregelen kunnen nemen los van die hervorming.

Leerlingenstages versterken uiteraard de praktijkgerichtheid en de zelfstandigheid van jongeren en hebben een onmiskenbare positieve invloed op de arbeidsattitude en op het leerproces. Dat blijkt uit tal van studies en onderzoeken. Het blijkt ook een heel goed middel te zijn voor de beroepsoriëntering en de studiekeuze in het hoger onderwijs. Ik meen, samen met die vele andere actoren, dat dit een belangrijke schakel is in de aansluiting van het

onderwijs op de arbeidsmarkt en dat het een zaak is die door de overheid sterk moet worden ondersteund.

Minister, hebben schoolverlaters volgens u inderdaad te weinig realiteitszin over de inhoud van hun job en het te verwachten inkomen? Welke initiatieven kunnen directies nu al ondernemen om bedrijfsstages voor leerlingen en leerkrachten in hun school te bevorderen? Kunt u bijkomende maatregelen nemen om leerlingenstages in het algemeen secundair onderwijs te stimuleren? Staat u daarachter? Zo ja, wat zijn dan de timing en het stappenplan waarin u voorziet?

Ik wil ook graag uw appreciatie kennen van het voorstel om leerlingenstages verplicht te maken gedurende één maand. Of dat in één blok zou moeten gebeuren of gespreid over het jaar, laat ik nu nog in het midden.

Ik wou ook nog graag eventjes terugkoppelen naar uw beleidsnota waarin u onder OD 4, punt 4, toch heel duidelijk het engagement neemt om ervoor te zorgen dat er verplichte stages komen voor jongeren in het arbeidsmarktgericht onderwijs, maar ook voor jongeren in het secundair onderwijs, onder meer in het laatste jaar. Deze vraag is dus niet zomaar uit de lucht gegrepen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Voorzitter, minister, mevrouw De Knop heeft al een uitstekende inleiding gegeven. Het komt altijd weer neer op de afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt, maar dan op verschillende niveaus.

Uit het onderzoek van het Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen blijkt inderdaad dat 69 procent van de kmo's die de afgelopen twee jaar op zoek waren naar nieuw talent, een of meerdere werknemers heeft aangeworven die net de schoolbanken hadden verlaten. Dat heeft doorgaans positieve gevolgen: dat mag ook worden gezegd. Ze zijn gemotiveerd, heel mondig en leergierig. De hoofdmoot van die kmo's geeft echter ook wel aan dat de jongeren vaak geen realistische kijk hebben op de taakomschrijving, het te verwachten loon en de extralegale voordelen. Ze schatten hun loon veel hoger in en ze verwachten veel extralegale voordelen. Misschien hebben ze dat thuis gezien en verwachten ze hetzelfde als hun ouders, maar dan al van bij het begin van hun carrière.

De voorzitter van het NSZ pleit voor de invoer van verplichte bedrijfsstages voor jongeren omdat de jongeren die nu uit het onderwijs afzwaaien, qua perceptie van jobinhoud en verloning echt wereldvreemd zijn. Ook voor leerkrachten pleit zij voor verplichte bedrijfsstages, omdat de afstand tussen het onderwijs en de bedrijfswereld heel groot is.

Minister, ik heb twee korte vragen die aansluiten bij de vragen van mevrouw De Knop. Hoe staat u tegenover het standpunt van het NSZ om alle leerlingen een verplichte bedrijfsstage te laten volgen? Vindt u het nodig dat leerkrachten in het kader van hun lesopdracht vaker de banden met het bedrijfsleven aanhalen? Dat is hier al aan bod gekomen. Het budget voor bedrijfsstages voor leerkrachten is net stopgezet in september. Ziet u nog andere manieren om de bedrijfsstages voor leerkrachten te stimuleren?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, het onderwerp is hier al meermaals aan bod gekomen. Iedereen hier is ervan overtuigd dat het belangrijk is dat jongeren kennismaken met het bedrijfsleven en voldoende ondernemingszin aangeleerd krijgen. Daaruit concluderen dat een veralgemeende bedrijfsstage nuttig en noodzakelijk zou zijn, gaat me wat te ver. Niet alle jongeren kunnen een maand stage volgen. Ik vraag me echt af of dat wenselijk, nodig en mogelijk is.

Het is bijzonder belangrijk voor leerlingen in het bso en het tso om stage te lopen. Werkplekleren moet in die richtingen de nodige ruimte krijgen. Dat moet op een kwaliteitsvolle manier gebeuren. De absolute prioriteit moet echter naar de leerlingen van het

deeltijds onderwijs gaan. Jammer genoeg krijgen veel van die jongeren nog steeds geen stageplaats in de bedrijfswereld. Ik vind het mooi dat het bedrijfsleven oproept om stages te doen en om meer aandacht voor het bedrijfsleven, maar ik zou de sector – in de ruime zin van het woord – willen oproepen om zelf nog sterker mee te werken aan het creëren van de nodige stageplaatsen. Het is niet altijd evident voor de scholen om een plaats te vinden. Ik deel de bekommernis van mevrouw Vermeiren, maar de implementatie vergt een sterkere medewerking van het bedrijfsleven.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, de vraag naar stageplaatsen voor leerkrachten kwam al uitgebreid aan bod op 2 oktober. Ik had toen zijdelings gevraagd naar de bedrijfsstages voor leerlingen. Er is niet dieper op ingegaan omdat het niet echt het onderwerp van de vraag was, ik ben dan ook blij met deze vraag om uitleg.

Ik deel de mening van de heer De Meyer: de stage veralgemenen in het secundair onderwijs is geen must voor mij. In het deeltijds onderwijs en het beroepsonderwijs lijkt me dat een logische keuze maar in het algemeen secundair onderwijs niet. Als die bedrijfsstages tijdens de schooluren moeten doorgaan, vallen er lessen weg: de tijd is nu eenmaal beperkt. We moeten dat goed beseffen. We kunnen de leerlingen geen extra uren op de schoolbanken doen zitten. Daar zullen ze niet mee akkoord gaan. Trouwens, wat moet er dan wegvallen? Wat zal er in uw beleidsbrief staan, minister? U zegt dat we bedrijfsstage moeten aanmoedigen, maar wat moet er dan plaats ruimen?

Op 2 oktober antwoordde u mij dat u geen zicht had op de totale vraag naar stageplaatsen. Als u het wilt aanmoedigen, zult u toch een zicht moeten krijgen op vraag en aanbod. Hoe gaat u dat realiseren? Welke aanvragen doen de scholen momenteel? U hebt convenanten afgesloten met enkele sectoren. Hebt u een zicht op het huidige aantal stageplaatsen? Op de tekorten? Dat moet eerst worden bekeken vóór we kunnen overgaan tot de vraag over een veralgemening in het secundair onderwijs.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik geloof dat we een beetje voorzichtig moeten zijn met deze studie. Het is me niet bekend hoe het onderzoek werd uitgevoerd. Zo is het bijvoorbeeld niet duidelijk of het slaat op schoolverlaters uit het secundair onderwijs, uit het hoger onderwijs of uit beide. Bovendien wordt geen onderscheid gemaakt tussen opleidingen waarin ook nu al stage gelopen wordt en opleidingen waarbinnen dit niet het geval is of schoolverlaters die vakantiewerk deden en schoolverlaters die dit niet deden. Men signaleert mij dat enige voorzichtigheid in de interpretatie van de studie op zijn plaats is. Dat neemt niet weg dat het belangrijk is om bedrijfsstages te hebben.

Ik deel de mening van de sprekers die gewezen hebben op het niet-zinvolle karakter van een verplichte bedrijfsstage voor alle leerlingen. Dat lijkt me niet wijs te zijn. Bedrijfsstage is maar één vorm van werkplekleren, er zijn nog vormen die relevant kunnen zijn. Er bestaan vandaag bovendien heel wat mogelijkheden, ook voor aso- en kso-scholen. Scholen die dit willen, gebruiken die ruimte. Dat maakt deel uit van het pedagogisch project en valt onder de pedagogische vrijheid van de school, zoals de heer De Meyer opmerkt.

Ik ben wel voorstander, zoals in de beleidsnota is aangegeven, van verplichte stages in het tso en het bso. Ik zal deze verplichting inschrijven in het Onderwijsdecreet (OD) XXIII. Ik wil niet zo ver gaan om een minimumduur op te leggen. Nogmaals, het is slechts een van de mogelijkheden. We kunnen de stage wel verplicht stellen, maar we moeten de scholen vertrouwen wat betreft de invulling ervan.

Er is gewezen op de rol van de bedrijven om stages aan te bieden. Dat is terecht. Ik heb het al gezegd: zeker in tijden van economische crisis merken we dat het niet altijd evident is om stageplaatsen te vinden.

We hebben inderdaad geen centrale databank. Ik weet niet of het wenselijk is om dat op te richten. Het vinden van stageplaatsen ligt bij de scholen. Het Ministerie van Onderwijs kan daar niet in interveniëren. Dat betekent niet dat ik ertegen zou zijn, dat is weer wat anders. Conclusie, veralgemeend verplichten: neen; voor tso en bso in principe verplichten: ja. We zullen daarover trouwens, vooruitlopend op de hervorming van het secundair onderwijs, een bepaling opnemen in OD XXIII en dat regelen.

Ik vind niet alleen de bedrijfsstage voor leerlingen belangrijk, ook leerkrachten en bedrijfsleven moeten een samenwerking aangaan. Dat kan gaan van bedrijfsbezoeken, ontmoetingen met bedrijfsleiders, over bedrijfsstages en andere vormen van werkplekleren. We hebben de middelen van bedrijfsstage en navorming samengevoegd om juist meer mogelijkheden te creëren. De leerkracht kan samen met de leerlingen naar een bedrijf gaan. Dat is een vorm van bedrijfsstage waar sommige bedrijven open voor staan.

Ik ben een genuanceerd voorstander van de bedrijfsstage. De liefde zal van beide kanten moeten komen. We nemen dit systematisch op in alle convenanten wanneer we dat met de sectoren bespreken.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik kan daar niet zoveel op zeggen. Oké, het verplichtend karakter in bso en tso wordt in OD XXIII opgenomen. Ik ben benieuwd op welke manier. U hebt daar niet veel uitleg bij gegeven. Ik neem aan dat u dat niet kunt op dit moment. Ik kijk ernaar uit.

Ik ben het met één ding niet eens. Misschien komt het door de manier waarop we de vraag hebben gesteld. Een leerlingenstage is voor mij niet per se een bedrijfsstage. Laat het ons werkplekleren noemen. U wilt de stages niet verplicht maken in het aso. U wilt dat vrij laten, het valt onder de pedagogische vrijheid van de school. Als u de bedrijfsstage voor het bso en tso verplicht gaat maken, zou u hetzelfde kunnen doen voor werkplekleren in het aso. Dan kan nog, naargelang de studierichting en de school, bekeken worden wat de beste vorm van werkplekleren is voor die opleiding. Kinderen vasthouden op de schoolbanken vind ik niet meer van deze tijd. Als men er een verplichting van maakt, zou dat betekenen dat scholen hier bewust mee bezig moeten zijn, en dat is vandaag niet zo.

Minister Pascal Smet: Mevrouw de Knop, denkt u dat bedrijven in staat zijn om dat te organiseren voor alle leerlingen?

Mevrouw Irina De Knop: Ik heb het niet alleen over bedrijven.

Minister Pascal Smet: Uw vraag is wel zo gesteld. U zegt nu wel dat u het ruimer ziet, dat is oké, ik neem daar dan akte van. Maar uw vraag was wel degelijk gericht op bedrijfsstages.

Mevrouw Irina De Knop: Correct, minister. Ik ga akkoord met u dat dit in de finaliteit van de studierichtingen in het aso niet altijd nodig is of wenselijk.

Minister Pascal Smet: Bedoelt u dan maatschappelijke stages?

Mevrouw Irina De Knop: Inderdaad, bij een organisatie, bij een middenveldorganisatie: eender wat

Minister Pascal Smet: Ja, oké, maar dat is een ander verhaal.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Minister, het was een bevredigend antwoord. Bedrijfsstages voor arbeidsmarktgerichte opleidingen zijn cruciaal. Er moet inderdaad veel meer samenwerking komen tussen de scholen die de stageplaatsen moeten zoeken en het bedrijfsleven.

Ik ben het er ook mee eens dat dit in het aso niet zo opportuun is, omdat er daar gewoonlijk geen arbeidsmarktgerichte opleidingen zijn. De maatschappelijke stages waar mevrouw De Knop naar verwijst bestaan al, in projectweken, seminars en dergelijke. Als we die leerlingen ook nog op stage sturen, nemen we misschien de plek af van leerlingen die wel een

stage nodig hebben in het beroeps- of technisch onderwijs. We mogen instellingen en bedrijven niet het hele jaar met leerlingen overbelasten.

De liefde moet van beide kanten komen, zoals collega De Meyer zegt. In arbeidsmarktgerichte opleidingen, daar moeten we de bedrijfsstages organiseren. We kijken uit naar OD XXIII.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik ben wel tevreden met het antwoord van de minister. Ik zou toch willen waarschuwen om niet alles zomaar te verplichten. Er bestaan nu al enorm veel mogelijkheden. Alle wetenschappelijke richtingen van het aso gaan bijvoorbeeld naar de Wetenschapsweek in Technopolis. Maatschappelijke stages bestaan, bijvoorbeeld in rusthuizen, maar dan wel tijdens de vakantie. Maar alles verplichten aan scholen? Scholen moeten nog de vrijheid hebben om zelf een en ander in te vullen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Celis, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

**Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de financiële opvoeding van de burger
- 172 (2012-2013)**

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Uit de geldtest van het dagblad De Tijd, die te vinden is op www.tijd.be/geldtest, blijkt de financiële kennis van de burger in ons land ondermaats is. De gemiddelde score bedraagt amper 4,6. In de test werd gepeild naar elementaire kennis over basisproducten, zoals het spaarboekje en de brandverzekering. De gemiddelde score ligt even laag als vier jaar geleden, toen De Tijd een representatief staal van burgers onderwierp aan dezelfde test. Ondanks de financiële problemen in ons land is er geen vooruitgang in de financiële kennis.

André Laboul, directeur van de financiële divisie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), die al jaren een kruistocht voert voor een betere financiële kennis bij de burger, stelt dat de regering haar belofte van 2008 om een beleid uit te stippelen voor financiële opvoeding, niet is nagekomen. Ik wil wel vermelden dat het hier ook over de Federale Regering gaat. De crisis heeft ons nochtans geleerd dat de burger er alle belang bij heeft een betere financiële kennis te bezitten, teneinde geen roekeloze risico's – meer – aan te gaan. Dit is onder meer duidelijk gebleken bij de Amerikaanse subprimecrisis en de hype in Spanje met preferente aandelen. Vooral inzake pensioenplanning heeft de burger nood aan financiële kennis, bijvoorbeeld het incalculeren van de langere levensduur.

De Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten, de Financial Services and Markets Authority (FSMA), zal op 31 januari 2013 een nieuw ontwikkelde website, gewijd aan financiële opvoeding, aan de pers voorstellen. Dit is ongetwijfeld een goed initiatief. Toch stelt de heer André Laboul dat vooral onderricht in financiële kwesties op school bijzonder efficiënt is. Hoe vroeger je begint, hoe beter. Je bereikt een bredere populatie, wat meer sociale gelijkheid brengt, en de financiële opvoeding op school kan ook op de ouders afstralen.

Minister, in een reactie op deze voorstellen hebt u zich ook een voorstander betoond van meer financiële vorming. U wees erop dat het nu nog geen apart vak is, maar dat het in het secundair onderwijs aan bod komt via de vakoverschrijdende eindtermen. U beloofde ook de financiële vorming mee te nemen bij de hervorming van het secundair onderwijs.

Minister, ik heb in dit verband de volgende vragen. Beamt u dat het geven van een elementaire financiële opvoeding aan leerlingen een essentiële opdracht is voor het leerplichtonderwijs,

meer bepaald het secundair onderwijs? Past deze financiële opvoeding trouwens niet uitstekend in de andere voorstellen tot uitbreiding van leerinhouden in het secundair onderwijs? Als financieel onderwijs in het secundair onderwijs moet worden geïntegreerd, beoogt u dan een algemeen vak dat in alle richtingen van het toekomstig secundair onderwijs moet worden gegeven? Moet dit als een apart vak gegeven worden, moet het in het vak economie geïntegreerd worden, of kan een opname in de eindtermen volstaan? Denkt u in dit verband aan een samenwerking met de FSMA of zelfs aan financiële ondernemingen om deze opvoeding op een praktische wijze te brengen?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, collega's, vorig jaar hebben wij een vraag gesteld over het verplicht maken van het vak economie. We hebben daar uitgebreid over gedebatteerd, maar dit gaat toch ruimer.

Ik sluit me volledig aan bij vraag van collega Bouckaert. Economie is immers meer dan kennis van bankzaken. Kinderen die afstuderen in het secundair onderwijs, kennen weinig van economie. Dat was bij mij ook zo. Praktijkkennis over bankzaken hebben ze weinig of niet. De kinderen krijgen brieven van banken, ze kunnen een bankrekening openen vanaf 12 jaar, maar echte kennis daarover hebben ze niet.

Een apart vak over deze materie betekent natuurlijk dat er een ander vak moet sneuvelen. Dan is de vraag: welk vak moet dan de plaats ruimen? Momenteel is het wel mogelijk om dat te integreren in de vakoverschrijdende eindtermen. Dat gebeurt nu al, maar zeer minimaal. Het is afhankelijk van de leerkracht hoe deze vakoverschrijdende eindtermen worden ingevuld.

Minister, wat is uw visie? Volgens mij is het niet de juiste manier van handelen om dit in de vakoverschrijdende eindtermen op te nemen. Maar is een apart vak dan wel de juiste manier van werken? Minister, ik ben benieuwd naar uw antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik wil aandacht vragen voor nog een ander aspect van financiële opvoeding: budget- en schuldbeheer. We stellen vast dat heel wat mensen er een probleem mee hebben om gewoon hun huishoudbudget te beheren en om te kunnen inschatten wat het allemaal toelaat en wat niet. Ik stel vast dat jongeren ook hun toekomstig loon verkeerd inschatten. Dat wijst erop dat zij ook wat het budgettaire huishoudbeheer betreft heel weinig zicht op de zaken hebben. Als er in de toekomst een vak komt of als er op een andere manier aandacht aan zou worden besteed in de eindtermen, wil ik vragen om ook met dat aspect rekening te houden.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Elementaire financiële opvoeding is inderdaad een essentiële opdracht voor het secundair onderwijs. Ik was aanwezig op het debat dat zaterdagvoormiddag door De Tijd werd georganiseerd. Ik heb daar gezegd dat dit onvoldoende aan bod komt in het secundair onderwijs. Te veel jongeren groeien op zonder fundamentele of zelfs maar enige kennis van elementaire economische en financiële wetmatigheden. Ze weten niet goed hoe een gezin functioneert als economische entiteit en hoe de bankwereld in elkaar zit.

Tijdens de jongste vergadering van het onderwijscomité van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) hebben ook andere lidstaten, niet alleen Vlaanderen of België, het belang van financiële educatie onderkend. Zij hebben beslist om hiertoe bij te dragen met een bevraging over financiële geletterdheid binnen het onderzoek Programme for International Student Assessment (PISA). Deze PISA-bevraging werd in Vlaanderen voor het eerst afgenomen in de periode maart-mei 2012. De resultaten worden in de eerste helft van 2014 verwacht. We zullen dus bijkomende gestandaardiseerde referentie-informatie krijgen om te vergelijken met het buitenland.

Het klopt dat we dit op dit moment in het secundair onderwijs aan bod laten komen in vakoverschrijdende eindtermen. Dat is heel doelbewust gedaan, zoals u weet. Het is nog maar recent duidelijker gepreciseerd, juist om meer mogelijkheden te bieden om dat op een originele manier en niet ten nadele van andere vakken aan bod te laten komen. We merken wel dat er een probleem van eigenaarschap is. Dat geldt niet alleen voor deze vakoverschrijdende eindtermen, maar voor alle vakoverschrijdende eindtermen. Bij de eindtermen van wiskunde is de wiskundeleraar verantwoordelijk. Maar wie is eigenaar van vakoverschrijdende eindtermen? Wie moet ervoor zorgen dat ze worden bereikt? Daar loopt een en ander mis of er wordt onvoldoende aandacht aan besteed.

Daarom moeten leerkrachten ondersteund worden. Dat is een van de redenen waarom we dat opnemen in het kader van het Kenniscentrum, waar ze volop bezig zijn met het uitbouwen van de centrale pedagogische website. Want er is al heel wat materiaal ter beschikking. Dat mag je niet vergeten. Alleen merk je dat men er niet altijd mee aan de slag gaat.

Om aan dat eigenaarschap iets te doen, zullen wij in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs bekijken of we het hele systeem van de eindtermen en de vakoverschrijdende eindtermen niet op een andere manier moeten invullen. We denken daarbij aan het competentiegericht onderwijs, zoals Europa dat vraagt. Je hebt sleutelcompetenties die elementaire economische en financiële wetmatigheden omvatten die moeten worden bereikt. Dat bedoelden we toen we zeiden dat economie aan bod moet komen bij de hervorming. En dan heb ik het over economie in de ruime zin van het woord, ook het financiële.

Mijnheer Bouckaert, Mieke Van Hecke was ook op dat debat, en de mensen van de FSMA en nog andere mensen. Ik heb iedereen goed gehoord. Ik heb daar gezegd dat ik een initiatief zal nemen. We zitten hier op de grens van vrijheid van onderwijs. Hoe vul je dat in? Ik heb daar aangekondigd dat ik de komende maanden een rondetafel zal organiseren met alle betrokkenen: de onderwijssector, de financiële sector, de mediasector. We moeten bekijken hoe we daar samen over kunnen werken, waar de scholen nog beter ondersteund kunnen worden maar vooral ook wat men vindt dat de scholen moeten kunnen geven. Van Mieke Van Hecke heb ik begrepen dat daarover nog discussie bestaat. Wat verlangt men nu juist als elementaire kennis? We moeten dat in een kader plaatsen.

Ik heb daar gezegd dat we dat op een andere, creatievere manier moeten durven aan te pakken. U weet dat ik een enorme voorstander ben van 'serious gaming'. Kennis over dit onderwerp kun je perfect door middel van 'serious gaming' aanbrengen. Budgetbeheer en het functioneren van een bank zijn zaken die je perfect in een 'serious game' kunt plaatsen. Jongeren kunnen in situaties worden geplaatst waarin ze dingen kunnen leren. Dat moet je niet ten koste van een ander vak doen. Je kunt het tijdens de schooltijd doen, maar je zou het ook buiten de schooltijd kunnen aanbieden. We moeten leren van het spel dat we met de Koning Boudewijnstichting hebben gemaakt: 'PING, Poverty Is Not A Game'. Scholen gaan daar niet zo vaak mee aan de slag. Dat moet misschien op een andere manier worden ingevuld. Er zijn allerlei mogelijkheden, en je merkt dat er interesse voor bestaat.

We moeten ons overigens niet beperken tot de leerlingen. Als we dat doen voor leerlingen, is het iets voor de toekomstige generaties. Uit de studie is duidelijk gebleken, zoals ook de bankencrisis duidelijk heeft aangetoond, dat ook veel volwassenen het niet weten. Ik heb daarnet in een andere context gezegd dat volwassenen, de ouders, wel de eerste verantwoordelijken zijn voor de opvoeding van de kinderen. Als een kind thuis een bankkaart krijgt, is het toch belangrijk dat de ouders daarover eens praten met die jongere? Wat betekent dat? Wat zijn daarvan de gevolgen? Maar dan moeten die ouders zelf ook de juiste informatie overbrengen. Mevrouw Deckx wees al op het feit dat volwassenen soms ook problemen hebben om met budgetten om te gaan. Zelfs een voormalig eerste minister heeft problemen gehad met aanbiedingen van banken voor een spaarproduct dat iets anders bleek te zijn. Iedereen kent wel mensen die hebben ervaren dat het niet altijd is wat men voorstelt. Daar heb je dus ook een opdracht. Ook dat zal op die rondetafel ergens in 2013 ter sprake komen.

Moeten we in het kader van het volwassenenonderwijs iets doen? Ook die mogelijkheid is nog niet veel geëxploreerd.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik ben uiteraard verheugd dat u ook inziet dat dit een pijnpunt is en dat het onderwijs daarin zijn verantwoordelijkheid moet opnemen. Een van mijn collega's in de Verenigde Staten omschrijft dat probleem als 'plastic seduction': mensen lokken naar allerlei financiële producten waar ze eigenlijk geen zicht op hebben. De vorming speelt een grote rol. Er is hier vaak een grote asymmetrie van informatie, zo heet dat, waarbij de bank veel meer informatie over een product heeft dan de consument, die dan dikwijls in voor hem nadelige formules instapt.

We hebben hier vandaag al mevrouw Werbrouck gehoord, die vindt dat er meer sport moet komen. We hebben mevrouw De Knop en mevrouw Vermeiren gehoord, die vinden dat er bedrijfsstages moeten komen. Gisteren is op het debat met mevrouw Van Hecke het probleem van de overbevraging van het onderwijs uitvoerig aan bod gekomen. We zien dat op het onderwijs allerlei claims worden gelegd voor meer opdrachten. Het zal dus niet gemakkelijk zijn om deze kwestie, die toch als een prioriteit wordt aangevoerd, in het onderwijs in te brengen. We wachten natuurlijk met spanning op de voorstellen in verband met de hervorming van het secundair onderwijs. Ik ben al blij, minister, dat u dat daarin wilt opnemen. Maar als we al die verschillende opdrachten voor het onderwijs willen realiseren en verzoenen, zullen we toch misschien moeten afstappen van de idee dat dit allemaal moet worden gebracht in de uurtjes dat die kinderen nu op school zitten. Misschien zullen we wat ruimer moeten gaan.

Minister, wat u daar zegt over 'serious gaming' is een goede, moderne aanpak. U bent een moderne man, dat is een van uw troeven. Dat moet echter niet per se in de schooluren. Daar moeten we buiten de bestaande kaders treden. Dat kan misschien na de school, in sessies. Dat moet niet schools zijn. Dat kan als een plezante manier van leren worden aangebracht. Onlangs was er een congres van de Child and Youth Finance International waar ook prinses Mathilde – en u kent mijn monarchistische sympathieën – aanwezig was. Ook federaal minister Vanackere heeft daar een pleidooi gehouden.

Ook de FSMA wil haar rol opnemen waardoor het onderwijs zelf al die investeringen niet moet doen. Ik hoop dat het onderwijs goed zal samenwerken met de FSMA om al de investeringen volledig te laten renderen zodat er geen dubbele kosten moeten worden gemaakt.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik vind de idee van die games ook een heel goed idee. U hebt gezegd dat er al zo'n game bestaat via de Koning Boudewijnstichting dat echter heel weinig wordt gebruikt door de scholen. Ik meen echter dat we daar ook buiten de schooluren een optie moeten kunnen voor nemen. We zitten dan echter opnieuw met de verantwoordelijkheid van de ouders. Ik vrees dat ouders die nu veel bezig zijn met hun kinderen, buiten de uren dan ook bezig zullen zijn met die games en hun kinderen, terwijl dat misschien niet het geval zal zijn voor zij die het wel nodig hebben. Daar is weinig zicht op. Ik zou willen pleiten voor een mengeling van beide: binnen en buiten de schooluren. Als er wordt geopteerd voor die games, dan moet er ook aandacht aan worden geschonken vanuit het onderwijs. De scholen moeten die games kunnen gebruiken. Dat gebeurt nu misschien te weinig. Ik zal de rondetafel afwachten. Ik heb echter de indruk dat u momenteel enorm veel rondetafels organiseert. U hebt nog niet gespecificeerd wanneer precies in 2013 die rondetafel zal plaatsvinden.

Minister Pascal Smet: Ik heb dat een aantal weken geleden tijdens het debat gezegd. Ik heb gemerkt dat iedereen het daarmee eens was. Het behoort eigenlijk tot de onderwijsvrijheid om dat in te vullen. We moeten daar eens strategisch over nadenken, zowel hier als in de Vlaamse Onderwijsraad.

Ik ben nu 3,5 jaar minister. Ik probeer heel goed te luisteren naar wat hier wordt gezegd. Ik probeer ook de waan van de dag te overstijgen en trends in dingen te zien.

Ik ben voorstander van een grote autonomie van de scholen. Dat is een heel grote sterkte van ons onderwijs. Toch merk ik ook voortdurend, ook hier, dat de vraag naar die sturende rol van de overheid er is. Men kan dat een paradox of een tegenstelling noemen. We moeten daar in alle rust over kunnen nadenken en praten. Het is voor mij niet altijd gemakkelijk om dat soort dingen te doen. De eerste weken dat ik Onderwijsminister werd, wilde men me bijna indoctrineren met artikel 24 van de Grondwet. Nu, 3,5 jaar later merk ik dat daar enige spanning op bestaat. Nogmaals, ik denk dat de meesten onder ons voorstander zijn van autonome scholen. We moeten die autonomie zeker bewaren. Anderzijds is er ook die vraag om ondersteuning. Die wordt niet altijd opgenomen door degenen die het zouden moeten doen. Soms gebeurt dat ook dubbel of gespreid. Dat is ook de reden waarom we Klasse integreren in het Agentschap voor Onderwijscommunicatie (AOC), niet om de inhoud daarvan te bepalen maar om alles wat er is op een geordende manier bijeen te brengen op een website. Op die manier hoeven leerkrachten niet meer te zoeken en te surfen op het web: als ze iets willen hebben, is er een centrale portaalsite waarbij ze toegang krijgen tot al die informatie.

Er bestaat dus een spanning tussen de sturende en ondersteunende rol van de overheid enerzijds en de onderwijsvrijheid anderzijds. Ik vind de vraag van de financiële sector en van de krant *De Tijd* die dit op de agenda heeft geplaatst voldoende duidelijk. Ik ben dan ook op een zaterdagmorgen om halftien daarover gaan debatteren. Tot mij verbazing zat die zaal, en het was geen kleine zaal, bijna vol. Dat betekent dat dit probleem wel degelijk leeft bij de mensen. Ik heb dan ook besloten een initiatief te nemen om iedereen rond de tafel te krijgen om een aantal werkafspraken te maken. Op dat moment speelt de overheid de rol van facilitator. We brengen mensen samen, maar we moeten het niet zelf doen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijn vraag was veel eenvoudiger. Ik wil vermijden dat u begin 2013 zou worden bestookt met vragen over die rondetafelconferentie. Ik dank u echter voor uw uitgebreid antwoord, want het was bijzonder interessant.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik ben ook voorstander van serious gaming, maar ik wil ook wijzen op een volgens mij vrij eenvoudige invalshoek die scholen zouden kunnen gebruiken, met name de invalshoek van de minionderneming. Men hoeft daar geen extra uren voor te creëren en leerlingen nemen daar gewoonlijk heel geïnteresseerd aan deel. Zij leren daar ook heel veel uit. Het gaat dan ook over praktische zaken zoals het organiseren en voorbereiden van pedagogische uitstappen, het inschatten van de kostprijs daarvan, het opstellen van spaarplannen, het organiseren van activiteiten om geld bij elkaar te krijgen enzovoort. Ik besef echter, minister, dat u ook dat niet kunt opleggen. Maar wanneer er een aanzet wordt gegeven, kunt u daar wel op wijzen. Het gaat immers om heel praktische zaken waarbij leerlingen en hun ouders van heel nabij worden betrokken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aantal plaatsen bij brugtrajecten - 116 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, in het kader van het deeltijds onderwijs hebben wij verschillende manieren om jongeren de mogelijkheid te bieden om te werken waaronder de

brugtrajecten. De brugtrajecten hebben altijd als doelstelling gehad om de kansen op reguliere tewerkstelling te vergroten door bij jongeren de werkattitudes te versterken en aan te scherpen die noodzakelijk zijn om op de arbeidsmarkt te kunnen functioneren. Binnen de brugtrajecten wordt voorzien in een heel sterke begeleiding en ondersteuning om die jongeren daarop voor te bereiden.

Het probleem is niet nieuw en wordt alleen maar groter. Daarom wil ik het opnieuw ter sprake brengen. Er zijn namelijk wel voldoende plaatsen voor de jongeren, maar er zijn te weinig gesubsidieerde werkervaringsplaatsen. Dit is een probleem waar het deeltijds onderwijs mee te kampen heeft. Er vindt een screening plaats van de jongeren binnen het deeltijds onderwijs om na te gaan welk werktraject zij nodig hebben. Er zijn jongeren die onmiddellijk inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt, maar er zijn er ook die zelfs nog niet toe zijn aan een brugtraject en eerst een voortraject nodig hebben of die zelfs een plaats moeten krijgen in de persoonlijke ontwikkelingstrajecten.

Er wordt nagegaan welk traject op maat van de jongere is. Er zijn veel jongeren die toch wel klaar zijn om te functioneren in een brugproject, maar er zijn te weinig gesubsidieerde plaatsen. Het probleem doet zich al geruime tijd in de Kempen voor. We moeten vaststellen dat het aantal jongeren dat eigenlijk terecht zou moeten kunnen in een brugproject, in die regio steeds toeneemt. Er zijn wel voldoende organisaties die een traject willen realiseren, maar die niet de nodige subsidies krijgen. Integendeel, het contingent brugprojecten wordt afgebouwd in de regio, terwijl er een grotere nood is bij de jongeren die instappen in het deeltijds onderwijs.

Het is nooit onze bedoeling geweest om verschillende trajecten uit te werken in dat systeem om dan tot de vaststelling te moeten komen dat we onvoldoende kunnen inspelen op de noden die er in de centra Leren en Werken en vooral bij de jongeren zijn.

Minister, is er een mogelijkheid om het volgende schooljaar in meer gesubsidieerde werkervaringsplaatsen te voorzien? Kunnen we meer duidelijkheid krijgen over de manier waarop er beslist wordt om een aantal brugprojecten in een bepaalde regio toe te kennen? We stellen namelijk in een bepaalde regio vast dat het aantal brugprojecten wordt afgebouwd terwijl er een grotere vraag naar is.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, minister, collega's, ik wil graag de vraag van mevrouw Helsen ondersteunen. Het is een terechte vraag vanuit de Kempen.

De brugtrajecten zijn voor heel wat jongeren met een moeilijke schoolloopbaan zowat de laatste kans. Het is een zeer lovenswaardig initiatief. Minister, de vraag van mevrouw Helsen is ook een noodkreet van de organisaties die zich daarmee bezighouden. Ik wacht uw antwoord af. De vraag naar de basis waarop het aantal brugprojecten worden toegekend, is absoluut een terechte vraag. Er moet ruimte zijn om deze jongeren die laatste kans te garanderen. Ik steun de vraag dus volledig.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de term 'werkervaringsplaatsen' is ruimer dan enkel 'brugprojecten'. Ook 'arbeidsdeelname' is, in het kader van het decreet Leren en Werken, een concrete invulling van 'werkervaringsplaatsen'.

Het totale aantal gesubsidieerde werkervaringsplaatsen wordt bepaald door het beschikbare budget. Dit globale budget wordt verdeeld over voortrajecten, brugprojecten en plaatsen voor effectieve arbeidsdeelname. De verdeling van het globale budget hangt onder andere af van het aantal uren dat in het vorige schooljaar concreet werd gerealiseerd in de diverse trajecten. Op basis van deze historische gegevens en overleg met de regionale overlegplatforms wordt dan een verdeling gemaakt. Omdat ik voor 2012-2013 geen zicht heb op de concrete realisatie van de toegekende urenpakketten voor de diverse trajecten, kan ik u nu dan ook nog niet zeggen hoe die verdeling voor het schooljaar 2013-2014 er zal uitzien.

Aan de organisatoren van brugprojecten wordt gevraagd hoeveel uren zij denken nodig te zullen hebben voor het komende schooljaar. Dit wordt dan vergeleken met de geschiedenis van correct verantwoorde benutting van eerder toegekende contingenten. Op basis van die vergelijking en rekening houdend met eventuele recente ontwikkelingen – bijvoorbeeld het wegvallen van een organisator – wordt dan een contingent toegekend aan elke organisator. Daarnaast wordt er een globale reserve aan uren aangelegd die op vraag van een organisator kan worden ingezet volgens aantoonbare noodzaak in de loop van het werkingsjaar.

Wat betekent dat voor het Regionaal Overlegplatform Kempen (ROP Kempen). Het aantal uren brugprojecten dat aan het ROP Kempen werd toegekend, bedroeg in het schooljaar 2010-2011 49.520,32 uren. Daarvan werden 46.640,40 uren effectief gepresteerd. Dat betekent dat niet alle uren die werden toegekend, gepresteerd werden in het schooljaar 2010-2011. In het schooljaar 2011-2012 werden er 48.795 uren toegekend. Het aandeel effectief gepresteerde uren is nog in verrekening. Er zijn dus wel meer uren toegekend dan er het jaar voordien effectief werden gepresteerd. In het schooljaar 2012-2013 zijn er 45.945 uren initieel toegekend. Het ROP kan, indien dit noodzakelijk is, een beroep doen op een reserve van 4705 uren. Dat is een totaal van 50.650 uren. De bewering dat het aantal uren voor het ROP Kempen de voorbije jaren wordt afgebouwd, klopt dus niet uit de feiten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, het is heel interessant om deze gedetailleerde cijfers te krijgen en om met deze cijfers naar het werkveld te gaan. Ik zie dat er een daling is van 48.000 uren naar 45.000 uren, maar nog wel een reserve van 4700 uren, waardoor het probleem zou moeten kunnen worden opgelost.

U geeft ook duidelijk aan op welke manier deze beslissingen worden genomen. Ik wil er vandaag niet verder op ingaan. Ik wil terug naar het werkveld gaan en de vraag stellen waar het mank loopt. Er zullen een aantal dingen mank lopen anders zouden ze het probleem niet aankaarten, maar het is voor mij onduidelijk waar het schoentje precies knelt.

Het is interessant om de cijfers te hebben zodat op basis daarvan het overleg kan worden voortgezet.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik heb dezelfde bedenking. De cijfers zijn wat ze zijn. Ik denk dat eerst moet worden teruggekoppeld naar de mensen die de vraag hebben gesteld om na te gaan wat er met de uren is gebeurd en hoe de vork in de steel zit. Ik ben zeer tevreden met het antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de aanpassingen van een aantal modulaire opleidingsstructuren - 185 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, minister, de procedure voor de erkenning van nieuwe opleidingen is vastgelegd in het decreet Leren en Werken en verder uitgewerkt in een omzendbrief. In het decreet is ook bepaald hoe de procedure voor de ontwikkeling van de modulaire opleidingsstructuren moet worden uitgewerkt. Er is ook duidelijk bepaald dat het moet gebeuren in overleg met onderwijsverstrekkers. We moeten vaststellen dat het nu niet is gebeurd.

Ik heb deze week vernomen dat de gesprekken met de onderwijsverstrekkers intussen wel zijn opgestart, nadat een aantal beslissingen al wel zijn genomen. Er wordt nu onderzocht hoe dit in de toekomst beter kan verlopen. Voor een aantal modulaire opleidingenstructuren in de horeca die grondig gewijzigd worden, is het overleg niet gebeurd. Zo werd de opleiding zaalmedewerker geschrapt en de opleiding hulpkelner werd inhoudelijk nogal sterk bijgestuurd. Deze aanpassingen gebeurden in onderling overleg met het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) en Horeca Vorming Vlaanderen. De koepels werden niet betrokken. In het Vlor-advies (Vlaamse Onderwijsraad) werd hier ook naar verwezen.

Deze aanpassingen hebben ernstige gevolgen voor jongeren die op dit moment hun traject in de opleiding zaalmedewerker doorlopen. Er werden ook geen overgangsmaatregelen genomen. De mensen in de centra blijven met een aantal vragen zitten, evenals de koepels, waar niet mee werd overlegd, hoewel het decretaal bepaald is. Ik begrijp dat dit in de toekomst niet meer zal gebeuren.

Wat moet er nu gebeuren met de jongeren die de opleiding zaalmedewerker volgen? Dat wijzigt nu plots, zonder overgangsmaatregelen. De centra weten niet zo goed hoe dat precies bekeken moet worden voor diegenen die reeds gestart zijn.

Worden de aanpassingen die nu gebeuren, ook opgevolgd? Wordt bekeken of die aanpassingen ook effectief verbeteringen zijn op termijn?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: In de tekst van haar vraag stelt mevrouw Helsen: “Wat met de jongeren die de opleiding zaalmedewerker volgden?” Ze bedoelt wellicht te vragen: wat met de jongeren die de opleiding aan het volgen zijn?

Mevrouw Kathleen Helsen: Die opleiding is er niet meer. Die wordt van het ene jaar op het andere geschrapt. Vorig jaar volgden zij de opleiding, dit jaar bestaat ze niet meer.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, de schrapping van de opleiding zaalmedewerker en de wijzigingen aan de opleidingen kelner en hulpkelner gebeurden op vraag van de betrokken sector, Horeca Vorming Vlaanderen. Dat is gebeurd in het kader van een reeks aanvragen voor nieuwe opleidingen. Die aanvragen werden behandeld door de screeningscommissie, zoals vermeld in artikel 23 van het decreet Leren en Werken. In die commissie zetelen geen vertegenwoordigers van het onderwijsveld.

Gelet op de krappe timing en het feit dat de bestaande opleidingenstructuren kelner en hulpkelner slechts in relatief beperkte mate werden aangepast, werd beslist om hierover niet afzonderlijk met de onderwijsverstrekkers samen te komen op basis van artikel 28 van het decreet, maar om onmiddellijk via de Vlor, waar overigens diezelfde onderwijsverstrekkers in zitten, het advies van het onderwijsveld in te winnen.

Men zou zich daarbij kunnen afvragen of dat geen overconsultatie is, omdat je twee keer hetzelfde vraagt. Maar dat is een zijopmerking.

De Vlor merkt op dat de procedure, zoals die beschreven is in artikel 28, niet gevolgd werd. Tegelijk heeft de Vlor erkend dat een betere afstemming van de bestaande opleidingenstructuren op de realiteit van de horecasector een goede zaak is. De Vlor meende echter dat het geen goed idee was om de opleidingenstructuren te wijzigen zolang er geen beroepskwalificaties waren, en dus heeft hij een negatief advies gegeven. De Vlaamse Regering besliste, niettegenstaande dat negatieve advies, om de wijzigingen toch goed te keuren, omdat de vraag van de sector komt.

De leerlingen die ingeschreven waren in de opleiding zaalmedewerker, kunnen hun opleiding voortzetten in de opleiding hulpkelner of kelner. De competenties van de vroegere opleiding zaalmedewerker zitten immers vervat in de opleiding kelner en hulpkelner.

Ik heb begrepen dat de Vlor geen problemen had met de wijzigingen op zich. Het ging enkel over de procedure die werd gevolgd. Bovendien mag je niet vergeten dat de wijzigingen gebeuren op vraag van de horecasector, om tot een betere afstemming op tewerkstellingsmogelijkheden te komen.

Mevrouw Helsen, u hebt mij voor het einde van het schooljaar een vraag gesteld over de lasopleiding. Dat was vergelijkbaar. Naar aanleiding van die vraag heb ik u toen beloofd dat ik dat allemaal eens goed zou bekijken. En als ik iets beloof, doe ik dat ook. Ik heb gevraagd om samen te zitten met het AKOV, mensen van mijn kabinet, deskundigen van het deeltijds onderwijs, mensen van het GO!, het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen (POV) en het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG). Dat is gebeurd. De bedoeling is om de werkwijze die gevolgd wordt, te herbekijken, maar ook om te bekijken hoe de afstemming op de beroepskwalificaties binnen de Vlaamse kwalificatiestructuur beter kan gebeuren en hoe die hele procedure geoptimaliseerd kan worden, onder andere door een duidelijker communicatie. Dat is de reden waarom er op dit moment gesprekken lopen en waarom de omzetting van lineaire naar modulaire opleidingen even ‘on hold’ is gezet, in afwachting van het verloop van de gesprekken.

Mevrouw Kathleen Helsen: Minister, de actie die er de voorbije dagen is gekomen, is zeer positief. Ook de koepels hebben daar positief op gereageerd en ze zijn ervan overtuigd dat ze tot een goede oplossing en een verbetering van de procedure zullen komen. Omdat het zich opnieuw voordeed, heb ik deze vraag opnieuw gesteld.

U zegt terecht dat de communicatie daarover beter kan, bijvoorbeeld ook met de centra. Wat met de jongeren die de opleiding tot zaalmedewerker volgden? Voor de mensen is dat allemaal niet duidelijk. Een betere communicatie ten aanzien van het werkveld over wat dat precies betekent voor de jongeren die de opleiding volgen, is belangrijk. Het zijn maar kleine bijstellingen die nodig zijn, maar waarmee we wel wat problemen op het terrein kunnen oplossen.

Ik stel vast dat het wel wat commotie teweegbrengt. Het onderwijs is het er volledig mee eens dat het belangrijk is om aanpassingen te doen in functie van tewerkstelling. Ze staan ervoor open, maar ze hechten heel veel belang aan de communicatie en het overleg. Het is positief dat dat nu wordt bekeken. Ik hoop dat het in de toekomst niet meer gebeurt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■